

MENDEI HÍRADÓ

Önkormányzati tájékoztató 2019./II. szám

KEDVES MENDEI LAKOSOK!

A 2019. év második számát tartja a kezében. Ránk köszöntött a tavasz, ami már inkább nyár, de néha ősz. Mindenesetre településünkön a jó időnek köszönhetően folytatódhatt a munka.

Folytatjuk a járdaépítési programunkat, az Andrássy utcában már szépül a járda. A „Kásavölgyben” is elkezdődött az útépítés, remélhetőleg az előkészítő munkák befejezése után májusban az aszfaltszőnyeg is leterítésre kerül 5 m szélességben. A József Attila utca is új aszfalt réteget kap, a Leska Invest Kft. finanszírozza a kivitelezést az önkormányzat engedélyével. Erről a testületi hírekben bővebben is olvashatnak. A folyamatban lévő útépítések mellett új pályázatok előkészületei is folynak, májusban 15 millió forintos útépítési pályázatra nyújtjuk be kérelmünket, valamint előkészítünk egy nagyobb útépítési pályázatot a vidékfejlesztési pályázat megjelenésére várva.

Nagy erővel folyik a „Katlan” építése, az idei Családi napra szeretnénk, ha elkészülne.

A képviselő-testülettel eddig is arra törekedtünk, hogy szépüljön szeretett településünk, de mit ér az új, ha nem becsüljük meg? Ezért is töltött el örömmel, hogy milyen sokan vettek részt településünkön

a TeSzedd akcióban. Célunk, hogy mindenki megértse, ha nem szemel, akkor ilyen akciók nélkül is szép maradhat a környezetünk. Ennek jegyében több felvilágosító akciót is tervezünk és májusban ismét lesz elektronikai hulladékgyűjtés is településünkön. Továbbá a hónapban, mint ahogy már évek óta, a hivatal dolgozóval együtt virágosítjuk

a közterületeinket.

Ha május, akkor ünnepelünk. Engedjék meg, hogy itt az újság hasábjain köszöntsem az édesanyákat Kiss Jenő versével. Az édesanyákon kívül köszöntjük a gyerekeket is, amit mi hagyományosan a Családi nap keretében teszünk meg. Várunk mindenkit sok szeretettel május 18-án a „Katlanban”, amelynek programját az újság hátlapján olvashatják. Ha már „Katlan”, akkor tekintsünk egy kicsit az őszre. Örömmel írok róla hogy a X. Jubileumi Szüreti Mulatságra önkormányzatunk jelentős pályázati támogatást nyert. Programelőzetesként csak annyit, hogy fellép majd a 100 tagú cigányzenekar, lesz színházi előadás és ismét eljön a Kubai táncosok Szamba show-ja.

Kászanyi József
polgármester

Testületi hírek!

Mende Község Önkormányzatának képviselő-testülete az elmúlt Mendei Híradó megjelenése óta 3 testületi ülést tartott március 14-én, április 8-án és 16-án.

A márciusi testületi ülésen többek között

- közbeszerzési eljárások megindításáról döntött.
- A testület hozzájárult, hogy a Leska Invest Kft. – a lakópark kivitelezője – saját költségen leaszfaltozza a József Attila utcát annak érdekében, hogy a lakópark irányába megszűnjön a poros útszakasz, egyben a cég vállalata, hogy a lakópark elkészülte után újra leaszfaltozza, ami az önkormányzatnak nem kerül pénzébe.

Az áprilisi testületi ülésen

- a kiírt közbeszerzési eljárásokban eredményt hirdetett.
- Döntött a házi szociális ellátás megszervezéséről, miután az OÁZIS Idősek Öthóna felmondta a szerződést.
- Elfogadta a vízrendszer fejlesztési tervét
- Módosította az önkormányzat 2018. évi költségvetését.

A testületi ülések jegyzőkönyvei a

www.mende.hu weboldalon megtekinthetők.

Dr. Mona Gyula

címzetes főjegyző

Gólyahír

Vidák Arnold és Balogh Henrietta

gyermek: **Vivien** **2019. 03. 24.**

Nyiri Tamás Imre és Fákó Csilla

gyermek: **Nina Nara** **2019. 03. 26.**

Szeretettel köszöntjük a január vége óta született babákat!

Gratulálunk és jó egészséget kívánunk az egész családnak!

Dr. Mona Gyula

címzetes főjegyző

Étkezési térítési díj befizetések

Étkezési térítési díjbefizetésére 2019 januárjától elsősorban átutalással van lehetőség.

Utalni a Mendei Polgármesteri Hivatal **11742056-15730631** számú bankszámlájára lehet minden hónap 15-ig a kiküldött pontos összeg átutalásával. A közlemény rovatban kérem, tüntessék fel a gyermek nevét és osztályát, hogy be tudjuk azonosítani a beérkező összeget. A befizetésről a számlákat a beérkezés-től számított 10 napon belül eljuttatjuk az iskolába.

Akik nem tudnak élni a fenti lehetőségekkel, továbbra is a Polgármesteri Hivatal pénztárában tudják készpénzben kiegyenlíteni a térítési díjat ügyfélfogadási napokon, adott hónap 15-ig. Kérjük, tartsák be pontosan az időpontokat! Ha nem történik meg időben a befizetés, az érintett szülő felszólítást kap, és a gyermek a következő hónaptól csak akkor étkezhet, ha a hátralékot rendezi.

Dr. Mona Gyula

címzetes főjegyző

Adó felajánlás

Kedves Olvasó! Újra itt a lehetőség, hogy adója 1%-át felajánlja. Ha teheti, támogassa vele a községünkben működő egyesületeket, alapítványokat! Köszönjük!

Kedvezményezett neve:

Polgárörtség:

adószáma: 18697823-1-13

Mende Labdarúgó SE

adószáma: 18293065-1-13

Géza Fejedelem Általános Iskola Alapítványa:

adószáma: 18670361-1-13

Mende Táncsoport Alapítvány:

adószáma: 18710058-1-13

KÖZÉRDEKŰ INFORMÁCIÓK

Tisztelt Adózók!

Az iparüzési adóbevallás és befizetés határideje 2018. május 31. napja.

A bevallás elektronikusan, NAV ügyfélkapun keresztül, illetve honlapunkon (mende.hu) „Intézzé ügyeit elektronikusan” kitöltő program segítségével is benyújtható.

A fizetendő adót az Önkormányzat 11742056-15392055-03540000 Iparüzési adó beszedési számlára utalással teljesíthetik.

Felhívom a figyelmüket, hogy a befizetések késedelmes teljesítése esetén minden esetben szankcióval (késedelmi pótlék) kell élni az adóhatóságnak.

Az adóbevallás késedelmes beküldése, illetve be nem küldése esetén az adóhatóság mulasztási bírságot szab ki.

Kérem, hogy az utalásokon tüntessék fel

nevüket/ cég nevét és az adószámukat. Az esetleges problémákat mindenképp a határidők lejártá előtt jelezzék. Ügyeikkel: a 0629 438 001 16 melléken, és a viola@mende.hu elérhetőségeken, valamint ügyfélfogadási időben a Község-házán Mladoniczki Viola foglalkozik.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

Értéktár

Tisztelt Mendei Lakosok!

Mende Község Önkormányzata létrehozta a Települési Értéktár Bizottságot. A bizottság célja a községben lévő értékek feltárása és rendszerezése. Az értéktárba nyolc területről kerülhetnek be értékek, amelyek a következők:

1. **agrár- és élelmiszergazdaság**
2. **egészség és életmód**
3. **épített környezet**
4. **ipari és műszaki megoldások**
5. **kulturális örökség**
6. **sport**
7. **természeti környezet**
8. **turizmus és vendéglátás**

Kérjük, vegyenek részt Önök is községünk helyi értékeinek összegyűjtésében. Javaslattevési űrlapok átvehetők a könyvtárban nyitvatartási időben.

Kaszanyi József
polgármester

INGYENES Lakossági elektronikai hulladékgyűjtés

Időpont: 2019. május 25. (szombat) 08-10 óráig

Helyszín: 2235 Mende Fő utca 14.

Önkormányzat udvara

A begyűjtés napján mindenki leadhatja működésképtelen, használaton kívüli, árammal, vagy akkumulátorral működő egész eszközeit, berendezéseit.

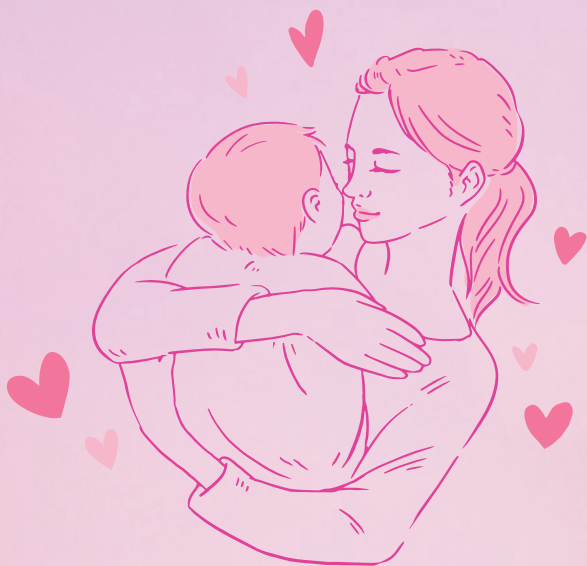
Legyen minden nap a Föld napja!

KÖSZÖNTŐ

Kiss Jenő

Anyád szemében

Anyád szemében
ott a nap;
sugara rád hullanak,
hogy nőj te szépen.
Anyád szemében
ott a hold,
beteg, ha voltál, rád bajolt
a lázas éjben.
Anyád szemében
ott a víz;
a könny, ha utad félre visz,
jaj! baj ne érjen...
Anyád szemében
ott a tűz;
ha csüggednél, szívedbe tűz,
lobogjon, égjen!

Aranyosi Ervin

Szeresd a gyermeked!

Szeresd a gyermeked, öleld a szívedre!
Ez az, mire vágyhat, fényre, szeretetre.
Legyél vele többet, várja közös játéka!
Az együtt töltött perc, neki mind ajándék.

Ne a pénzedet költsd, többet ér egy álom!
Segíts álmodozni, hogy alkotóvá váljon.
Ne rút szabályokkal mérgezd meg életét!
Inkább tedd szabaddá két alkotó kezét!

A tudást úgy add át neki, ahogy kéri!
A bölcs a tudását kérdésekre méri.
Ne erőltess olyat, amit mások várnak,
nem kell megfelelni a gyarló világnak.

Szeresd a gyermeket szívvel, szeretettel,
lelke hadd szárnyaljon, legyen boldog ember!
Adj neki örömet, békét, boldogságot,
bagyod neki örököül a csodaszép világot.

Kényelmes és gyors megoldás nyújt a bárholnan elérhető Önkormányzati Hivatali Portál

Házasságkötés, gyermekszületés, építkezés, autóvásárlás, vállalkozásindítás, mind-mind fontos és örömteli, ugyanakkor kétségtelenül hivatalos ügyintézésrel járó események. Januártól már minden magyarországi településen, így nálunk is elérhető az Önkormányzati Hivatali Portál szolgáltatás, amelyen keresztül online, akár a saját nappalinkból is kényelmesen és gyorsan intézhetők az önkormányzati hivatali ügyek a hét minden napján. Így életünk kisebb-nagyobb eseményei és azok adminisztrációs feladatai is sokkal könnyebbé válnak.

Évente számos hivatalos ügyben keressük fel a helyi önkormányzatot, a hivatali látogató-

sok száma pedig tovább nő életünk nagy pillanatainál. Anyakönyvi kivonat kiállítása, gépjármű- és építményadó bejelentés, szociális támogatási kérelem benyújtása, szálláshely nyilvántartásba vétel, iparűzési adó bevallás és még sorolhatnánk azon tevékenységeket, melyek általánosan a személyes ügyintéзések közé tartoznak és automatikusan a hosszú sorban állás jut róla eszünkbe. Ez a kép azonban 2019-től teljesen megváltozik, mert az Önkormányzati Hivatali Portálon keresztül már egyre több ügyet elektronikusan is intézhetünk, amikor időnk engedi, akár a vásárnapi ebéd után is.

Az e-ügyintézés országosan egységes ügymenetet biztosít és ahogy a személyes

ügyfelfogadásnál megszokhattuk, úgy a digitális térben is végig vezet minket a jól ismert folyamatokon. Első lépésben saját magunk beazonosítása történik, majd a lakossági és vállalkozási ügyintézés kiválasztása, ezt követően pedig a szükséges adatok megadása. Mindezt a legnagyobb biztonság mellett, gyorsabban, átláthatóbban és papírmentesen, vagyis környezetkímélőbb módon tehetjük, mint korábban. Az Önkormányzati Hivatali Portálon keresztül bejelentkezett felhasználók számos helyi lakossági, ipari, kereskedelmi, szociális vagy adóügyet indíthatnak, az online űrlappal nem rendelkező ügyek esetén pedig az

e-Papír szolgáltatást lehet igénybe venni.

Az e-ügyintéзést választókat a belépést követően azonosítja a rendszer és az űrlapok általános

adatai automatikusan kitöltésre kerülnek, rövidítve így a ráfordított időt. A felhasználók bármikor nyomon követhetik az általuk elektronikusan indított helyi önkormányzati ügyeket, így pár kattintás után megismerhetik a folyamatok aktuális állapotát és megnyithatják a lementett űrlapokat.

A gyorsabb ügyintéзést támogatja, hogy a lakosság mellett a vállalkozások is kényelmesen teljesíthetik adóbevallással kapcsolatos ügyeiket és távolról is lekérhetik helyi adóegyenlegüket és aktuális folyamataik státuszát.

Az Önkormányzati Hivatali Portál a <https://e-onkormanyzat.gov.hu> weboldalon érhető el, melyet településünk weboldala is megvalósít.

EURÓPAI PARLAMENT TAGJAINAK VÁLASZTÁSA 2019. MÁJUS 26.

A 2019. május 26-i Európai Parlament tagjainak választásával kapcsolatosan az alábbiakban tájékoztatom T. lakosságot:

Helyi Választási Iroda (HVI) vezetője:

HVI címe:

HVI elérhetőségei

Dr. Mona Gyula címzetes főjegyző

2235. Mende, Fő utca 14.

telefon: 06 29 438 001

e-mail: jegyzo@mende.hu, mende@mende.hu

Szavazókörok címei:

1. számú szavazókör:

2. számú szavazókör:

3. számú szavazókör:

4. számú szavazókör:

2235. Mende, Fő utca 10. (Óvoda)

2235. Mende, Fő utca 14. (Polgármesteri Hivatal)

2235. Mende, Hősök tere 15. (Védőnői Szolgálat)

2235. Mende, Fejes Ferenc tér 16. (Bölcsőde)

A szavazókörok akadálymentesek.

A HVI az illetékességébe tartozó, az Európai Parlament tagjainak választásán választójoggal rendelkező állampolgárok szavazóköri névjegyzékkel kapcsolatos kéréseit, illetve a már feldolgozott kérések módosítását vagy törlését végzi.

A szavazóköri névjegyzéket érintő kérelem benyújtható:

- az erre a célra létrehozott nyomtatványokon (személyesen, vagy postai úton), illetve
- elektronikusan a Nemzeti Választási Iroda hivatalos honlapján keresztül (valasztas.hu)

A kérelem nyomtatványokon kérhető:

- átjelentkezés másik településre, illetve annak módosítása, visszavonása
- külképviseleten történő szavazás iránti igény bejelentése, illetve annak módosítása, visszavonása
- mozgóurna iránti igény bejelentése, módosítása, vagy visszavonása

Az átjelentkezésre irányuló kérelemnek legkésőbb 2019. május 22-én 16⁰⁰ óráig kell megérkeznie a helyi választási irodához.

Európai Parlament

**EURÓPAI
VÁLASZTÁSOK**

2019. május 26.

www.valasztas.hu

EURÓPAI PARLAMENT TAGJAINAK VÁLASZTÁSA 2019. MÁJUS 26.

Az átjelentkező választópolgár

- a. legkésőbb 2019. május 22-én 16⁰⁰ óráig módosíthatja vagy – levélben történő vagy elektronikus azonosítás nélkül elektronikus benyújtás esetén – visszavonhatja,
- b. legkésőbb május 24-én 16⁰⁰ óráig – személyes vagy elektronikus azonosítást követő elektronikus benyújtás esetén – visszavonhatja.

Küldképviseleten történő szavazás iránti igény bejelentésének, módosításának határideje: 2019. május 17. 16⁰⁰ óra.

A küldképviseleti névjegyzékbe felvett választópolgár legkésőbb 2019. május 22-én 16⁰⁰ óráig kérheti törlését a küldképviseleti névjegyzékből.

Mozgóurna iránti kérelmet a Helyi Választási Irodához

- levélben vagy elektronikus azonosítás nélkül elektronikus úton legkésőbb 2019. május 22-én 16⁰⁰ óráig,

- személyesen vagy elektronikus azonosítással elektronikus úton legkésőbb 2019. május 24-én 16⁰⁰ óráig,
- 2019. május 24-én 16⁰⁰ órát követően elektronikus azonosítással elektronikus úton legkésőbb 2019. május 26-án 12⁰⁰ óráig,
- az illetékes Szavazatszámlláló Bizottsághoz meghatalmazott útján vagy meghatalmazással nem rendelkező személy általi kézbesítésével 2019. május 26-án 12 óráig kell benyújtani.

Az Európai Unió más tagállamának állampolgára legkésőbb 2019. május 10-én 16⁰⁰ óráig kérheti, hogy a központi névjegyzékbe vétele az Európai Parlament tagjainak választására is kiterjedjen.

Dr. Mona Gyula
HVI vezető

FELHÍVÁS Tisztelt Gázfogyasztó!

Értesítjük, hogy

**2019. május. 16. 06⁰⁰- órától,
2019. május. 16. 16⁰⁰-óráig**

az alábbi településeken a gázszolgáltatás a Földgázszállító Zrt. karbantartási munkálatai miatt szünetel: Vecsés, Üllő, Péteri, Gyömrő, Maglód, **Mende**

**KÉRJÜK, SZÍVESKEDJEN A GÁZMÉRŐNÉL FELSZERELT ELZÁRÓCSAPOT
ELZÁRT ÁLLAPOTBA FORDÍTANI!**

A gázszolgáltatás kimaradásáért szíves elnézését kérjük,
az üzembe helyezés gyors és szakszerű elvégzéséhez nyújtott segítségét köszönjük.

További felvilágosítás: Tel: 80/300-300

TIGÁZ-Zrt.

Vecsési Üzem Vecsés, Vágóhid u. 9.

KÁSAVÖLGY

Megkezdődtek a „KÁSAVÖLGY”-ben az útfelújítási munkálatok a PM_ONKORMUT_2018/39. sz. pályázat keretében

Megkezdttük a „Kásavölgy”-ben a közutak felújítását, aszfaltozását. A Pénzügyminisztérium, mint támogató a Pest megye Területfejlesztési Kon koncepciója 2014-2030 és Pest megye Területfejlesztési Programja 2014-2020 megvalósításához nyújtandó célzott pénzügyi támogatást nyújtott Mende Község Önkormányzat részére, PM_ONKORMUT_2018./39. számon. Az utakat AC-11 aszfaltburkolattal látjuk el és elvégezzük a padkarendezést is.

**A támogatott tevékenység elszámolható
összköltsége: 113 850 025 Ft.**

Az elmúlt évekhez hasonlóan lakossági igény esetén az érintett utcákban május-június hónapban a gépkocsibejárókat, vagy a bejáró és az aszfalt közötti szakaszt aszfaltburkolattal önköltségi áron leburkolja a kivitelező.

Önkormányzatunknak továbbra is kiemelt célja, hogy a vagyonkezelésében levő közutakon a balesetmentes közlekedést biztosítsa és a környéken élő lakosság életminőségét javítsa.

Előre is köszönöm a lakosság megértését és türelmét a kivitelezés időtartama alatt!

Kaszanyi József
polgármester

MAGYARORSZÁG
KORMÁNYA

NEMZETGAZDASÁGI
MINISZTERIUM

PESTMEGYE

VÁSÁRTÉR

Folytatjuk a „ Vásártér” kialakítását a Katlanban a VP-7.2.1-7.4.1.3-17 kódszámú pályázat megvalósítására

2019 márciusában a viacolor burkolat építésével folytattuk a „Helyi vásártér kialakítása Mende településen” című nyertes pályázatunk megvalósítását. A térburkolat és az akadálymentesített parkoló közel 90%-os készültégi fokban van, az árusok és vásárlók számára kialakítandó szociális blokk alapozását és a főfalak építését befejeztük. A 13 db pihenőpad és a 10 db szemetes leszállításra került, a kamerarendszer te-

lepítése folyamatban van. Szeretném, hogy lakosaink a májusban tartandó Családi napot az igényesen kialakított, új környezetben tarthatnák meg.

Kaszanyi József
polgármester

JÁRDAÉPÍTÉS

A közmunkaprogram keretében elkezdtük a járdaépítést. Első szakaszban az Andrássy utcában újul meg a járda. A régi balesetveszélyessé vált járdát felszedjük

és viacolor burkolattal látjuk el. A programban nyolc főre pályáztunk, sajnos jelenleg csak négy fő dolgozik, mivel folyamatos közvetítés ellenére sem tudtuk feltölteni a létszámot. Anyagköltségre két millió forintot kaptunk pályázat útján, ami a munkatervben szereplő járdák felére

sem lesz elegendő. A következő szakaszban a Tabánhegyi utca felső részén lévő járda felújítására kerül sor.

Wágner Istvánné

EGYSZER MINDEN TITOK KIDERÜL...

Még 2018 májusában a Pest Megyei Polgárőrszövetség Elnöke a Polgárőr mozgalomért végzett áldozatkész, önzetlen munkájáért elismerő oklevélben részesítette Gecser Istvánt, az egyesület elnökét.

Mivel a polgárőrök és az elnök is folyamatosan dolgozik a biztonságosabb Mendéért úgy gondoltuk, hogy most is aktuális néhány szót váltani Gecser István elnökkel az egyesület munkájáról:

Mendei Híradó: Először is gratulálok a díjhoz, illetve ahhoz, hogy nemrégiben megtaláltak egy lopásból származó technikai eszközöket.

Gecser István: Köszönöm, jól esik az elismerés, bár azt gondolom, hogy itt nem csak engem, hanem a Mendei Polgárőr Egyesületet is díjazták. Nekünk az az elismerés, ha a lakosság értékeli a munkánkat, illetve az, hogy büszkén mondhatom

Mende a megye egyik legbiztonságosabb települése, amihez munkánkkal talán mi is hozzájárulunk.

A 2001-ben alakult egyesületünknek átlagban 40-45 fős taglétszáma van – folyamatosan várunk új tagjainkat –, akik folyamatosan, minden nap részt vesznek a települési járőrözésben nappal, illetve éjszaka. Ennek eredményeként sikerült legutóbb megtalálni egy lopás során elrejtett laptopot is. Feladatunk azonban nem csak a járőrözés, ott vagyunk minden önkormányzati rendezvényen, ahol biztosítjuk a helyszínt, de legutóbb részt vettünk a TeSzedd mozgalom által szervezett szemétygyűjtésben is.

Egyesületünk gazdálkodása stabil, pályázatokból (épp a napokban nyertünk 400 000 Ft-ot), illetve adományokból sikerül kigazdálkodni az éves működésünk költségeit.

Aki szeretné támogatni egyesületünket: a pénzádományokat a 65100060-11261120-00000000 sz. bankszámlaszámra várjuk

Telefonszámunk közismert, bárki hívhat minket a 30/441-5027-es számon.

Dr. Mona Gyula
címzetes
főjegyző

„KI MONDTA, HOGY NEM TUDOD MEGVÁLTOZTATNI A VILÁGOT?”

A Föld napja (április 22.) alkalmából különféle eseményeket rendeznek világszerte, melyekkel felhívják a figyelmet a Föld természeti értékeinek megővésére. Magyarországon 1990. óta rendezik meg. Ezen a napon fát ültetnek, környezeti vetélkedőt, falutakarítást szerveznek. A Föld napja mozgalom egyik jelmondata: „Ki mondta, hogy nem tudod megváltoztatni a világot?”

ven, ahol a hogyanokra kapunk választ. Mindenkit szeretettel várunk.

Passzold vissza Tesó! avagy mobiltelefonnal a csimpánzokért és gorillákért

A Jane Goodall intézet kampányt indított az Afrikáért Alapítvány és a Védegylet Egyesület segítségével a magyar háztartásokban használaton kívüli mobiltelefonok begyűjtésére.

A mobiltelefonok előállításához szükséges koltán ércet Afrikában olyan veszélyeztetett fajok élőhelyén, mint a csimpánzok és gorillák bányásszák, ami az életük elpusztításához vezet. Ennek a folyamatnak a megfékezése céljából kerülnek begyűjtésre és újrahasznosításra a használaton kívüli mobiltelefonok.

Amennyiben Önöknél is van használaton kívüli mobiltelefon, a Könyvtárban lévő gyűjtőponton nyitva tartási időben leadják.

Lekrinszki Helga
könyvtáros

Az idei Föld napja kiemelt témája a biológiai sokféleség megőrzése. A biológiai sokféleség csökkenésének 60%-áért az étrendünk, pontosabban az állatok takarmánya felelős.

Mit tehetünk? Zöldítsük környezetünket, ültessünk fát, termeljünk haszonnövényeket, komposztáljunk, éljünk műanyagok nélkül, váltsunk környezetbarát szerekre, keressük a hazai termékeket, és fogyaszszunk kevesebb állati eredetű terméket. A könyvtárban indul egy programsorozat havi rendszerességgel ÖKO kuckó né-

Impresszum:

Mendei Híradó 2019./II. szám

Kiadja: Mende Község Önkormányzata
2235 Mende, Fő út 14.

Kiadásért felelős: Kaszanyi József polgármester
Szerkeszti a Szerkesztő Bizottság

Nyomdai előkészítés és kivitelezés:

SK. Marketing Kft. 2230 Gyömrő, Eskü utca 15/a.

A közelmúltban a Mendei Hagyomány-örző Népiegyüttes legidősebb tagjától, Benyovics Mihályné Mariska nénitől vet-tünk végső búcsút.

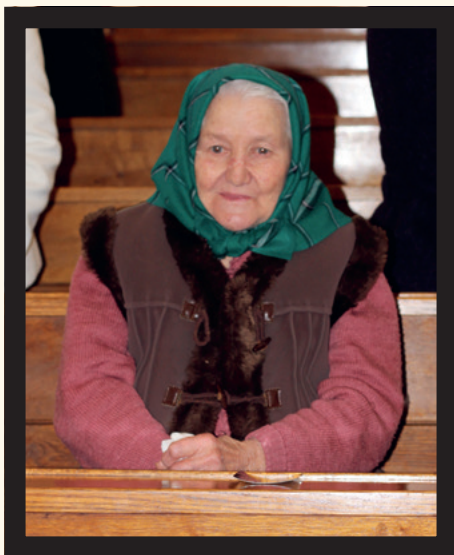
Utolsó útjára családja, rokonsága mellett elkísérték a népiegyüttes és a nyugdíjas klub tagjai, szomszédjai, ismerősei és mindazok, akik tisztelték és szerették. Igen, szerették, szerettük, mert Mariska néni nagyon szeretetre méltó tagunk volt. Amíg egészsége engedte, nem maradt el egyetlen foglalkozásról sem. Történetei, anekdotái, énekei mindig itt csengenek a fülünkben. Temérdek népdalt tudott, köztük szlovákot is bőven. Ha elemében volt, akkor viccelődött, kevert magyar-szlovák nyelvű énekeket énekelt, ugyanígy anekdotázott. S ez nekünk, akik nem tudtunk egy szót sem szlovákul, kiváltképp tetszett.

A Népiegyüttes által bemutatott műsorokban Mariska néni szólóénekekkel jeleskedett. Itt hangoztak el először szlovák népdalai is. Nagyon sok magyar népdalt gyűjtöttünk tőle.

Voltak gyerekdalai is, a kicsi gyerekek számára:

*Bojtár volt a nagyapám
Bojtár vagyok én is
Csak a bojtát hagyta rám,
Gazdag vagyok mégis...*

...és valóban, hatalmas gazdagságot, népdalkincset, paraszti viselkedési kultúrát hagyott ránk.

Megismerhettük tőle az öltözködési kultúrát, a népszokásokat, néphagyományokat.

A báli rendet, hogy régen a lányokat – az Ő kifejezése szerint – a „mamájuk” kísérte el a bálba és ott körbe ültek, onnan nézték a fiatalokat hogyan táncolnak.

Elbeszélései, meséi alkalmával szinte megelevenedtek a jelenetek, szinte láttuk magunk előtt, amit

elmondott. Hiteles adatközlő volt, készséges, bármikor rendelkezésre állt, amikor kértük.

BENYOVICS MIHÁLYNÉ MARISKA NÉNIRE

Terék József tanár úr a Tápió-menti népdalok gyűjtését végezte, amikor Mendén is megfordult 2013-14-ben, s nagy-nagy örömeire szolgált, amikor megismerte Mariska nénit. Az akkor felénekelte magyar és szlovák népdalokból azután népi zenekaros felvétel készült, amelyet 100 év 1000 népdal a Tápió-mentén címmel könyvben és CD-n is megjelentettek. Így hát most már végleg biztosítva van, hogy kedves hangja megmarad az utókornak, értékes népdalait gyerekeink, unokáink is megtanulhatják. A CD felvétel készítésekor már erősen a 80-as éveiben volt, ezért még nagyobb érdem, hogy egyszeri felénekléssel, korrigá-

lás nélkül sikerült rögzíteni a felvételt, amelyet a szakma is ámulattal ismert el.

Népviselési ruházatát a hagyományörző népi együttesre hagyta, amelyet lányától, Marikától már meg is kaptunk. Hálás szívvel köszönjük.

Örülhetünk, hogy mi még ismerhettük Mariska nénit, együtt lehettünk vele, hiszen élettapasztalata, egyénisége, hatalmas népdalkincse nélkül bizony sokkal szegé-

nyebbek lennénk.

Mindig mosolygós arcát, kedves, törekeny alkatát, csengő hangját nem feledjük.

Trefák Istvánné

Hagyományörző Népieggyüttes vezetője

KÖNYVTÁR TAVASZI SZÜNETI PROGRAMJAI

A tavaszi szünetben programokkal vártuk a kicsiket a szünidő tartalmas eltöltéséhez. Szabtunk, varrtunk, tojásfát állítottunk, kirándultunk. A Föld napja alkalmából fát ültettünk, olvastunk és játszottunk.

Lekrinszki Helga
könyvtáros

ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS

Az idei évben, köszönhetően a kedvező időjárásnak a március 15-ei ünnepséget a Szent István parkban a Himnusz közös éneklésével nyitottuk meg, melyhez a zenei aláfestést a Népi Együttes Zenekara adta.

A megemlékezést Mladoniczki Viola nyitotta meg, majd az Önkormányzat képviselőjében Gecser István és Laukóné Dolányi Ildikó elhelyezte a megemlékezés virágait a hősök emlékművénel. Őket követően a Nemzetiségi Önkormányzat, majd a település civilszervezetei és az intézmények delegáltjai rótták le kegyeletüket a márciusi hősök előtt.

Az ünnepi beszédet Juhász Sándorné képviselő asszony mondta.

A rendezvény a Szabadidőközpontban folytatódott a Mesevár Óvoda Pusztaszentistváni intézményének óvodásai előadásával, majd őket követően a Rozmaring Nyugdíjas Klub és a Hagyományörző Népi Együttes tagjai Kossuth nótákat énekeltek, ezzel adtak méltán emlékeztető műsort a 48'-as szellemiség jegyében.

Az ünnepséget a zenekar kíséretével együtt elénekelt Szózat zárta.

ÜNNEPI MEGEMLÉKEZÉS

Köszönjük mindazoknak, akik segítették a gyermekek és felnőttek színvonalas felkészülését, az ünnepség lebonyolítását

segítő valamennyi résztvevő munkáját, és köszönjük mindazok megtisztelő figyelmét, akik jelen voltak a március tizenötödikei ünnepségen.

Dr. Mona Gyula
címzetes főjegyző

A FEJTETŰRŐL MINDENKINEK

Nézzünk át egy évszázados problémát, mivel még a XXI. században is él jó néhány tévhit a fejtetűvel kapcsolatban.

Tévhitek:

- A fejtetű nem csak a piszkos hajban él meg! Szereti a piszkosát, a tisztát, a szőkét, a barnát, a vöröset..
- A fejtetű nem betegség! Egy egyszerű fertőzés, ami a közösség velejárója, könnyen kezelhető és nem terjeszt semmilyen betegséget.

A fejtetű egy rovar, átlátszó, így

nehéz megtalálni; általában a meleg helyeken húzódik meg

-fülek mögött, a

tarkón és a nyakon. A serkék

a tetű tojásai,

amelyek erős cementszerű

ragasztóval tapadnak a haj-

szállakra; amik

hetekkel a fer-

tőződés után is

lehetnek a hajon. A

serkéből a lárvák 7-8

nap alatt kikelnek; 7-10

nap alatt ivaréretté válnak, és

a 2-4 hetes élettartamuk alatt 200 utód-

ot is lerakhatnak a hajszállakra. Rosszul

tűrik a hőmérsékletet (60 °C-on másod-

percek alatt elpusztulnak), de a száraz-

ságot- és vizet jól tűrik(hajmosástól nem

pusztulnak el).

A fejtetű érintkezéssel terjed közvetlenül

vagy közvetve- sapka, törölköző, hajgu-

mi, fésű használatával-; mindenkit meg-

fertőzhet, nem csak a gyermekeket!

Leggyakoribb jele, ha viszket a fejünk.

Érdemes azonban a serkéket keresni - minél kevesebb számban találjuk, annál frissebb a fertőzés-; amelyeket piszkos-sárga szín jellemez; és két köröm között szétnyomva az élő serke pattanó hangot ad.

Ha fertőzött fejet találunk bizony vizsgáljuk át az egész családot, és szólunk azoknak akikkel kapcsolatba kerültünk az elmúlt 2 hétben.

Mit tegyünk?

1. A gyógyszerárban vásároljunk tetűirtó szert!

(Nem a reklám helye!

Szívesen ajánlok

szóban!)

2. A család összes tag-

ját kezeljük le

egyidőben, ér-

demes a szert

a hajon hagyni

(bedunsztolni),

vagy a kezelést

másnap is meg-

ismételni.

3. Tájékoztassuk

az iskolát és akivel az

elmúlt

2 hétben kapcsolatba kerültünk.

4. A visszafertőződés elkerülése érde-

kében fertőtlenítsük a környezetet: ru-

hákat-ágyneműt mossuk át 60°C-on,

nem mosható holmikat vagy fagyasz-

szuk le vagy kezeljük felületi fertőtlení-

tő szerekkel.

5. Megelőzéshez a gyermekek haját

közösségbe fogjuk össze; ne adjuk

kölcsön személyes holminkat; és jár-

ványos időszakban használjunk meg-

előző készítményeket.

A FEJTETŰRŐL MINDENKINEK

Tetvesség vizsgálatot meghatározó jogszabály, szakmai szabály:

- a 18/1998. (VI. +.) NM rendelet
- 26/1997. (XI. +.) NM rendelet
- az Országos Epidemiológiai Központ 2003. évi 2. sz. Módszertani levele a tetvesség elleni védekezésről

Iskola-egészségügyi feladatok:
Tanév kezdetén és azt követően negyedévente (szept., jan., ápr.) személyi higiénié keretében vizsgálatot végzünk az esetleges tetvesség felderítésére ; fertőzés észlelésekor az érintett osztályban kéthetente megismételjük a vizsgálatot 3 negatív eredmény eléréséig.

A fejtetves gyermek kezelése elsődlegesen a

SZÜLŐ feladata , de kérésre szívesen állunk a szülők segítségére, hogy a fertőzést felderítsük- felszámoljuk.

A MEGELŐZÉS LEGHATÉKONYABB TÉNYEZŐJE A SZÜLŐI GONDOSKODÁS!

Kérjük a kedves szülőket, hogy tartsanak otthon sűrű fogazatú fésűt, hetente fésüljék át vele gyermekük haját ; rendszeresen ellenőrizték gyermekük tisztálkodását , és ha a fertőzés mégis bekövetkezne szánjanak elegendő időt az éltörzsködők kiirtására és a serkementesítésre, mert ha csak egy élő serke is ellenállt akkor 7-10 nap és kezdődik előről...

Bartucz Andrea
védőnő

ZAVARTALAN A SZOCIÁLIS ÉTKEZTETÉS

Az OÁZIS Idősek Otthona felmondta a Mende Község Önkormányzatával kötött szerződést, amely értelmében ellátták a házi segítségnyújtás szolgáltatást valamint a szociális étkeztetést. A házi segítségnyújtást a továbbiakban az önkormányzat fogja ellátni 2019 júliusától, míg a szociális étkeztetésre új szerződést köt az OÁZIS Idősek Otthona és az Önkormányzat, tehát az étkeztetés a jelenlegi formában fog tovább működni.

Dr. Mona Gyula
címetes főjegyző

Tisztelt Mendei Lakosok!

Az önkormányzat évek óta kiemelt fontos-ságú ügyként kezeli községünk közterü-leiteinek és a település határainak tisztán tartását.

A korábbi évekhez hasonlóan 2019-ben is csatlakoztunk az országosan szervezett TeSzedd mozgalomhoz, és kampányol-tunk a településen, hogy minél többen ve-gyenek részt ebben a kezdeményezésben és tegyenek, tegyünk együtt a jelen és jövő generációi számára is élhető környezetért.

A TeSzedd két napján a lelkes önkén-te-sek kb. 50 m³ illegálisan elhelyezett hul-ladékokat gyűjtöttek össze. Segítségükkel megtisztításra került a Forrás-köz melletti erdős rész, a Fő út egy része, a Csigási vége, Jókai, Petőfi, Toldi, Tabánhegyi, Legelő utca, Locsodi utca végén lévő erdő egy része, a Gárdonyi vége, Dózsa vége, Pusztaszentistváni állomás, Men-dén az állomás melletti rész. A Tápió Köz-alapítvány és a MEFE a Barina egy szakaszának megtisztításában vett részt.

Mindenkinek köszönjük, aki ebben a megmozdulásban tett azért, hogy élhető környezetünk legyen!

Kaszanyi József
polgármester

Tizenharmadik fejezet

Steven csak forgolódott az ágyában, nem jött álom a szemére.

Rita és Roxan arcképe kergetőzött a fejében. Hiányzott neki Rita, de nem élhetett örökké az árnyékában.

Most itt van Roxan, aki gyönyörű, szellemes, kedves, de mégsem Rita...

Nagyon érdekelte Roxan, de nem tudott semmit tenni. Pedig szeretett volna. Néha szeretne volna őt megsimogatni, egy puszit adni neki, de mikor ilyen szituációba kerültek Roxan mindig talált valami kifogást, vagy csak egyszerűen elhúzódtól tőle.

Steven tehetetlennek érezte magát.

Rox reggel nem ébredt túl kipihenten. Alig aludt valamit.

Elvitte Sylvit az oviba, majd bement az üzletbe. Átvette a műszakot az éjszakástól, majd elkezdte a munkát.

Nem volt sok dolga, egész nap pár vevője akadt csupán. Munka után haza, majd Sylviért ment.

Másnap a suliban minden rendben ment. A lányok, ahogy megigérték, írtak helyette is. Stevennel viszont alig váltott pár szót, valahogy kerülték egymást.

Ez az egész így ment szűk három hónapig, mikor egy sorsfordító dolog történt.

Beköszöntött a december, vele együtt a hideg és a nagy hó.

Az emberek jó része már karácsonyi lázban égett, holott még december legelején járt az idő. A kis utca, ahol Roxi lakott már teljes karácsonyi pompában ragyogott; a házak és kertek rengeteg színes égővel voltak feldíszítve.

Imádta ezt a látványt este, mikor világítást csak ezek a kis színes fénypontok nyújtottak.

A mai napon is alig várta már, hogy befejezze a munkát, és Sylvivel együtt sétáljanak és játszanak a hatalmas hóban, színes fényekkel megvilágítva.

Elhatározta, hogy ma ő is bevásárol égők-ből, és feldíszíti házukat, mire Sylvi hazaér az oviból.

„Na, de most már elég az álmodozásból! Gyerünk dolgozni!”- szólította fel magát, és figyelmét a munkának szentelte.

Minden úgy ment, ahogy egy átlagos napon szokott. Már a fél műszak letelt, és most éppen holt idő volt, ami azt jelentette, hogy egyetlen ember sem volt az üzletben.

Roxan a pult mögött ülve éppen azon gondolkodott, hogy mi történhetett Stevennel, hogy az elmúlt hónapokban ilyen rideggé vált. A három hónap alatt, talán hatszor beszéltek - iskolán kívül -, bár Sylvi azt mondta, hogy őt minden nap meglátogatta az oviban. Roxan nem értette a dolgot. De nem sok ideje volt ezen gondolkodni, mert jött egy vevő. A vásárló éppen a pultnál válogatott a kikészített nyalókák közül, mikor bejött két férfi az üzletbe.

Az egyik megállt Rox előtt, a másik kicsit távolabb. Roxan gyomra görcsbe rándult, valami rosszat sejtett, ezért megszólította őket:

- Hello, segíthetek?

- Igen! Szeretném megkérdezni, hogy... - felmutatott egy terméket, és Roxant közelebb hívta magához.

A lány gyanútlanul hátat fordított a másiknak, és odalépett a férfihoz, aki egy hirtelen mozdulattal elkapta a karját, és magához szorította, miközben a nyakához nyomta egy kés pengéjét.

**(Rebecca D'Angelo
Szócs - Rádi Anita)**

A MESEVÁR ÓVODA - BÖLCSŐDE HÍREI

Március 14-én megemlékezünk a szabadságharc kezdetéről, Petőfi Sándorról, és a márciusi ifjakról. A Mesevár Óvoda minden kicsi gyermeke a Szent István parkban sorakozott fel, mindenki kezében saját kis zászlócskája, szívük felett kitűzve a kokárda. Minden csoport kis verset mondott, énekelt, majd a kopjafa tövébe leszúrták zászlóikat.

15-én a Fejes Ferenc téri nagycsoportosok a Szabadidőközpont színpadán folytatták a megemlékezést, ezzel is színesítve a Községi ünnepi rendezvényt.

Március 22-én, a Víz Világnapján a környezetünk, vizeinek védelméről szolt az egész napi tevékenység minden csoport életében. Volt, aki vízzel kísérleteket végzett, más csoportok a patak partját keresték fel, bővítették ismereteiket a témával kapcsolatosan.

A MESEVÁR ÓVODA - BÖLCSŐDE HÍREI

Márciusban az iskolába készülő nagycsoportosaink többször ellátogattak az iskolába, ismerkedtek a Tanító nénikkel, az új környezettel. Köszönjük a mozgalmas napok szervezését, lebonyolítását, segítve gyermekeink zökkenőmentes iskolakezdését. Április 15-én Bölcsődei beiratás volt, nyílt napot tartottunk mindkét csoportban, így az intézményünkbe érkező kisgyermek

Futottak az apró lábacskák, keresték az ajándékokat, örültek, amikor megtalálták a sok édességet. Április 23-án személyesen is eljött hozzánk a Falu Nyuszikája Szántai

Ernő, hatalmas örömet okozva a bölcsőde és az óvoda minden kicsi gyermekének. Köszönjük Ernő a kedvességed, hogy idődet és energiádat nem sajnárod gyermekeinkre. Központi Óvoda nagycsoportosai húsvéti kézműves délelőttön vettek részt az Oázis Idősek otthonában, kedves kis nyúlfigurákkal tértek vissza az óvodába. Köszönjük a meghívást, az élményekkel teli programot. Óvodai beiratásunk is megtörtént, szeptemberben, az intézmény minden dolgozója szeretettel várja a sok kis óvodába vágyó gyermeket.

Erdélyi Krisztina
Intézményvezető

betekinthettek szüleikkel életük első kis közösségi helyszínére. Barátságos, kíváncsi tekintetű picikék és fiúk nézelődtek, barátkoztak, játszottak a délelőtti folyamán. Húsvét közeledtével az Óvodába is ellátogatott a Nyuszi, hozott ajándék csoki tojásokat, melyeket szétszórta az óvoda udvarán.

ÓVODÁSOK AZ ISKOLAPADBAN

Februárban és márciusban nagycsoportos óvodások csicsergésétől volt hangos az általános iskola, mivel több alkalommal láttuk vendégül az iskolába készülő mendei gyermekeket. Az első két alkalommal a 4. osztály fogadta a kis csapatot és együtt „tanultak” a matematika és az olvasás órákon.

Március 12-én Gergely-napi csalogatóra vártuk vissza az óvodás gyerekeket és szüleiket. Az iskolapadba már szinte ismerősként ültek be, közösen énekeltünk, számláltunk, mesét hallgattunk, kézműveskedtünk. A tanító nénik néptánc és terápiás kutya bemutatóval is színesítették a délelőtti programját. Kerékgyártóné Maka Erzsébet intézményvezető asszony bemutatta a szülőknek az iskolát és szívesen válaszolt kérdéseikre. Hagyományunkhoz híven a délelőtti Gergely-napi hívogatóval és közös táncal zártuk az iskola udvarán.

Jó érzés volt együtt lenni és örülünk, hogy sokan kíváncsiak voltak iskolánkra! Várjuk szeretettel a leendő kis első osztályosokat!

Polczer Csabáné
és
Kassainé Győző Diána

KÖSZÖNJÜK!

Hamarosan véget ér ez a tanév is, mely jelenlegi intézményvezetőnknek, Kerékgyártóné Maka Erzsébetnek az utolsó tanéve, hiszen nyugdíjba vonul.

Már kisgyermekként, alsós kisdíákként is pedagógusnak készült, mely pálya a hivatásává, az életévé vált.

1982-ben indult el a pedagógusi pályafutása, amikor Mendén képesítés nélküli nevelőként kezdett el dolgozni. Elvégezte a tanítóképző főiskolát, majd történelem szakon tanári diplomát szerzett és közoktatásvezetői szakvizsgát is tett. Mindig nagy hangsúlyt fordított az önképzésre. Minden alkalmat megragadott annak érdekében, hogy tudását, ismereteit bővítse, kompetenciáit fejlessze annak a közösségnek az érdekében, amelyet szolgált. Kereken 30 éven keresztül vezetőként végezte alázatos munkáját: először munkaközösség-vezetőként, 1991-től igazgatóhelyettesként, majd 2002-től az intézmény vezetőjeként.

Nehéz és hosszú lenne mindazt felsorolni, amit a 37 év leforgása alatt elért, megvalósított a település egyetlen általános iskolájában, a Mendei Géza Fejedelem Általános Iskolában.

Munkáját, tetteit mindig a gyermekek érdekei vezérelték, hitte és hirdette, hogy minden gyermek tehetséges valamiben, folyamatosan az esélyegyenlőség biz-

tosítása érdekében dolgozott. Igyekezett megtenni mindent annak az érdekében, hogy a rászoruló diákok semmiben sem szenvedjenek hiányt, ne érezzenek hátrányt a többiekkel szemben.

Szívügyének tekintette a sportot, az egészséges életmódra, a hazaszeregetésre és a hagyományaink tiszteletére való nevelést. Számos sportolási lehetőséget biztosított az

iskola diákjainak. Bevezette a hon- és népismeret oktatását az elsőtől a nyolcadik évfolyamig, heti egy testnevelés órát néptánc tanulásával váltott ki. Testvériskolai kapcsolatot tartott fenn az erdélyi gyergyóújfalui Elekes Vencel Általános Iskolával.

Jelenléte, karizmatikus személyisége meghatározta az iskola hétköznapijait: nyugodt, segítő, őszinte légkört biztosított hozzá. Olyan intézményt teremtett, ahol a tudás érték, ahol a becsületnek, az őszinteségnek, a hazaszeregetetnek létjogosultsága van, és ahol a legfőbb érték a gyermek.

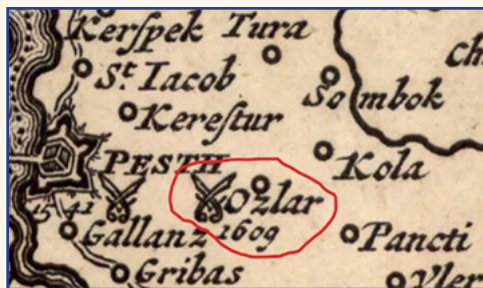
Valamennyi egykori és jelenlegi munkatársa, a gyermekek és a szülők nevében kívánok jó egészségben eltöltött, nyugodt, tartalmas, örömteli nyugdíjas éveket!

Nimmerfroh Judit
intézményvezető-helyettes

MENDEI LÁTNIVALÓK IX.

HÁBORÚSEMLÉK-TÚRA

Az 1500-as évek végére Mendén a helyzet elviselhetetlenné vált. Egyszer a reguláris seregek, máskor a legkülönbébb címeken verbuválódott alakulatok használták felvonulási terepként. Hol a törökök és segéderőik, a tatárok, hol a császárpártiak, hol pedig a végváriak vonultak át rajta. De nem maradhatnak ki a sorból a kóborló – ma úgy mondanánk – szabadcsapatok sem, amelyeket a magyarok „szabad hajdúknak”, a törökök martalócoknak neveztek. Amerre ezek, a gyakran több száz főből álló csapatok megjelentek, mindent feldúltak, raboltak és gyilkoltak. Bár a hatóságok törvényben igyekeztek megregulázni, tiltani vagy felszámolni őket, sőt fegyveresen is küzdöttek ellenük, ám ezek a törekvések kevés sikerrel jártak. Talán egy ilyen környékbéli összecsapást örökölt meg az egyik francia utazó 1609-ben Oszlár mellett (vö. <http://mapy.mzk.cz>).

Csata Oszlár mellett 1609-ben

Hogy Mende és környéke veszélyes terepnek számított, mi sem bizonyítja jobban, minthogy a király (nádor) előszeretettel adományozta végvári vitézeknek. Mielőtt 1627-ben Bosnyák Tamásé lett volna, a helységet Bory/Bori Pál lovassági hadnagy és Versegdy/Versegdi László egri vitézek birtokolták. Mint tudjuk, Bosnyák Tamás füleki főkapitányként igencsak félelmetes hírnévre tett szert. Hasonlóképpen a leszármazottai

Forrás: L. Fekete, 1932

Malomvölgy az 1660-as években

és a rokonai sem riadtak vissza a fegyveres harctól. Gondoljunk például Koháry II. Istvánra (1649–1731), aki nemcsak a törökök és szövetségesük, Thököly Imre és kurucai ellen vette fel a harcot, hanem ott találjuk Buda visszafoglalásánál (1686) is. Örökösként pedig kifizette a török uralom alól felszabadított területeken fekvő birtokaira kivetett fegyverváltságot (ius armorum), amely a vármegye 1702. november 13-én kelt közgyűlési határozata szerint Mende után 77 forint 25 dénár, Bille után 61 forint 80 dénár és Szentistván után 46 forint 35 dénár összeget tett ki. (Összehasonlításként: egy rendőr éves bére kb. 30–50 forint, egy főjegyzőé kb. 100–150 forint között változott. Egy dolgozó család éves megélhetéséhez legalább 27–45 forintra volt szükség.)

A KÉT VÖLGY

A másik bizonyítékot két tájegysége, Malomvölgy és Katonavölgy szolgáltatja. Evlia Cselebi török utazó az 1660-as években kétszer is említette Malomvölgyet. Az egyik alkalommal a török sikerekhez kapcsolódóan: „Az iszlám seregnek egy csapata északon a Dejirmen deresi (Malomvölgye), Hatvan, Hollókő, Buják, Szécsen, Gyarmat, Fülek, Szemendire és Eger várak felé futamodókat is üldözte s hét nap alatt kilenczezer foglyot lánczra fűzván, a vitézek sok kincscsel és

MENDEI LÁTNIVALÓK IX.

Malomvölgy (pasztellzöld) és Katonavölgy (sötétzöld) találkozási pontja Bille-Leányvárnál (fent narancssárga) napjainkban

zsákmánnyal megrakodva, nagy csapattal Pest várába érkeztek és vígság volt.” A másik esetben akkor, amikor Pestről Hatvanba utazott: „kelet felé menvén, Tarcsai [Nagytarcsa], Köröztös [Rákoskeresztúr], Csapa [Rákoscsaba], Piecsel [Pécel] falukon áthaladva, Malomvölgye nevezetű szorosba jöttünk. Szűk, mocsaras, átkos leshely ez, mert a hitetlenek [értsd: keresztények] itt leshelyeket készítenek s Allah szolgáit elfogják. Mi a környékbeli leshelyeket kikémlelvén, szerencsésen keresztülmentünk...” Míg az első szövegrész nem feltétlenül Mende billei Malomvölgyére utal, a másik viszont – miként a térképen látható – a hely billei részére vonatkozik. Mind Malomvölgy, mind Katonavölgy Tűzbereken keresztül kötötte össze Mendét Péccel. Mindkét völgy alkalmasnak mutatkozott csapdaállításra, csapatok elrejtésére – ahogy később, például az 1849-es tápióbecsei és isaszegi csaták alkalmával történt.

ADÓBEHAJTÁS ÉS VÁSÁRÜTÉS VÉGVÁRI MÓDRA

Abban az időben a hódoltság határait nem úgy húzták meg, mint manapság szokás. A csapatok ide-oda mozogtak. Akár több tíz vagy száz kilométerre is behatoltak a másik területére. A katonák, ha éppen nem a várakat védték vagy nem találtak más elfoglaltságot, idejüket adóbeszedéssel és portyázásokkal töltötték. A váci püspökség 1674. évi tizedjegyzéke szerint Mende és Bille puszták

haszonbére utáni tizedet „ingyen a lévai katonák” kapták meg, vagyis a lévai katonák szedték be, és amit beszedtek, az az övék maradt. A két helységet akkor Bosnyák Judit birtokolta, és „deserta” (elhagyott) volt.

Az egri vitézek és más végvári katonák szintén meglátogatták a környéket. Többnyire azért, hogy fosztogatásokkal, rablásokkal pótolják elmaradt zsoldjukat, vagy foglyokat ejtsenek, akiket jó pénzért árulhatnak. Bevett szokásuknak számított a vásárütés. Ilyenkor egy-egy parancsnok vezetése alatt többszáz lovas és gyalogos összeállt, körbe zárták és egymás között felosztották a terepet, majd megkezdődött a vásár helységének és a vásározóknak a kifosztása, foglyok ejtése... Előfordult, hogy a portyázók elszámították magukat, és többük meghalt vagy fogságba esett. Az egyik török elleni portyázás alkalmával került fogságba Mende akkori birtokosa Bory Pál egri lovassági hadnagy is, akit az

Katonavölgy egykor mocsaras része Tűzberek előtt, balra a Kratyinka-érrel

1580-as évek végén a budai várbörtönben láttak. A társai valószínűleg nem tudták kiszabadítani, vagy ismét fogságba esett, mert 1592-ben már a szolnoki börtönben raboskodott...

A TÖRÖK UTÁN

A törökök Mendét és környékét az 1680-as években Oszlárnál – a 31-es országotat és a Monori földutat összekötő – ún. török hadúton hagyták el. Kiűzésük azonban nem

MENDEI LÁTNIVALÓK IX.

hozott nyugalmat. Továbbra is voltak fosztogatások, kihágások. 1697-ben a Kollonich és Ebergényi lovasezredekkel kapcsolatban jegyezték fel: „Bille pusztáról [a katonák] lopva elvittek 6 szekér szénát. Emellett 100 tyúkot, 12 forint értékű bort, 7 forint értékű marhahúst kaptak. A szőlőben 20 forint kár esett. Az alhadnagy zsákmányolt ruhákat, és meztelenre vetkőztetve elzavarta azokat, akiktől elvette: 2 köpenyt, 19 forint értékben, 1 pár csizmát 3 forint értékben és 1 sajtot elvitt a vendéglátótól.”

Az 1700-as évek eleje a Rákóczi-szabadságharc jegyében telt. Minthogy Mende a Pest felé vezető országút mentén feküdt, Rákóczi csapatai többször átvonultak rajta. Akkori birtokosa, Koháry II. István nem hódolt be a fejedelemnek, inkább konfrontálódott vele. Emiatt a fejedelem a birtokait elkoboztatta...

A szabadságharc bukása után viszonylag csöndes időszak következett. A falu kezdett újból betelepülni. Az első jövevények a környékről, illetve a Koháry-birtokokról kerültek ide...

MENDE A SZABADSÁGHARCBAN

A hódoltság és a következő évtizedek negatív tapasztalatai a mendeieknek a katonasághoz, egyáltalán a fegyveres emberhez, a fegyverforgatáshoz való hozzáállását generációkon keresztül meghatározták, és hatást gyakoroltak az 1848-1849-es szabadságharc fogadtatására is.

1848-2018 Fáklyás felvonulók a Fő úton

Egyes adatok szerint a '48-as forradalomban Mendének 38 nemzetőrt kellett adni. A falu azonban már az újoncozás terén sem jeleskedett. A had- és sorkötelesek úgy igyekeztek kihúzni magukat, ahogyan tudták. Például az 1848 szeptemberében tartott összeírásan a beidézett 18 sorköteles újoncból hárman nem jelentek meg, négyen családfenntartónak, ketten pedig betegség miatt alkalmatlannak bizonyultak. Mindössze ketten vállaltak nemzetőr-szolgálatot; nevezetesen: Benyovics Pál és Vas János. Katonai szolgálatra sem tolongtak: a váci táborban Bosánszki Pál, Pócs Márton, Gender János és Svitek Pál teljesített csak szolgálatot. Az utóbbi azonban az egyik csatában megsebesült, és 3 hónap szolgálat után megszökött.

A szabadságharc idején a frontok és a csapatok ide-oda mozogtak. Végül 1849 tavaszán a harcok Mende közelében folytak. Előbb Tápióbicskén, majd pár nap múlva Isaszeg mellett ütköztek meg a magyar és a császári erők.

Mende a Pest körüli hadműveletek és csapatmozgatások során fekvéséből adódóan megkerülhetetlen volt. Ezt bizonyítja a császári hadsereg parancsnokának, Windisch-Grätz tábornagynak Jelačić tábornaszernagy részére 1849. április 6-án küldött utasítása: „szerezzen értesüléseket az isaszegi pontról, a Cinkotára, Keresztúrra, Vetterre [Vecsésre] és Mendére vezető utak állapotáról, mivel ezek azon vonalak, amelyekben Pest körül mozoghatunk. Ezt is jelentse nekem.” Hasonlóan Mende jelentőségére utalt 1849. március 26-án a császári csapatok III. hadtestének parancsnoka, Schlick gróf Windisch-Grätz herceg tábornagynak küldött jelentésében: 8 századdal Mendén át Gödöllőre vonul.

MENDEI LÁTNIVALÓK IX.

A helységet mind a császári, mind a magyar haderő tartalékkörzetként és megfigyelő helyként is használta. 1849. április 4-én Schluga lovassági százados, a Mendére kikülönített fél század parancsnoka innen tájékoztatta a Gödöllőn tartózkodó III. hadtestparancsnokságot a tápióbicskei helyzetről. Másnap, április 5-én hajnalban azonban már ő is kénytelen volt egy Maglód közelében levő táborhelyre visz-

szavonulni, nehogy a Gyömrőt megszálló magyarok a csapattestétől elvágják. Még időben, mert ugyanaznap délutánján a magyarok, nevezetesen a Klapka-hadtest lovas osztagai már Úriban, Mendén és Sápon voltak.

Klapka György vezérőrnagy, az I. hadtest parancsnoka az isaszegi csata hadmozdulataival kapcsolatos, 1849. április 12-én készített jelentésében foglalkozott Mendével.

Érdemes felidézni, hogy a magyar csapatok között harcoltak a Coburg-huszárok; közülük többeket kitüntettek. Az iratok külön megemlékeznek gróf Keglevich Gábor nagylelkű adományairól, amelyeket a sebesültek ápolására a nagykátai kórháznak juttatott...

A MENDEI HADGYAKORLATOK

Az ágyúdörgések, a lö- és hadgyakorlatok a későbbiek során is rendszerezések voltak Mendén és környékén. A „Tápiósüly, Mende és Piliscsaba környéki lövőterekre vasúton utaztak a kiképző- és menetszázadok és ott

Részlet Klapka György Jelentéséből

„Az Isaszögbe való általános támadásra április 6-án került sor, Sülyről egy gyalogos és egy lovas oszlopban – az előbbi Sáp felé vonult, az utóbbi Mende felé. – Sápra érkezve, egy dandár Pécelre küldetett, azzal a feladattal, hogy Pécelt szállja meg, és így a bal oldalt fedezze, ehhez csatlakozott a Mendén át előnyomuló lovasság is, sem a dandár, sem a lovasság nem ütközött ellenségbe, Pécelt megszállták... Az [isaszegi] küzdelem eldöntő volt, az ellenséget a csatavonal valamennyi pontján legyőztük. A Pécel előtt, a magaslaton álló dandárt 2 ellenséges dandár sakkban tartotta, egy, a völgyben Sáptól a Rákosig húzódó, áthatolhatatlan mocsár vágta el, a csata kimeneteléről hír nélkül lévén, este a hadoszlopokat menekülni látta, és az ágyúdörgés mind tompábban hallatszott, amíg csak el nem hallgatott, – hogy Mendétől, valamint Sáptól el ne vágják, egy fél órányi távolságra Sáp felé visszahúzódtott, ott tábort vert, majd másnap előnyomult, és elővédje reggel – 11 órakor két ágyúlövésnyi távolságra volt Cinkotánál [az ellenség] oldalában.”

Forrás: Hermann R. – Kucza P., 2002

átlag 8 napon át folyt a harcszerű lövészet” – olvasható a 30. honvédszászlóalj történetét feldolgozó tanulmányban. Továbbá: Sissi férje, I. Ferenc József is ellátogatott ide. Amint a magyar tüzéséget feldolgozó műben említik: „I. Ferenc József a Magyarországon állomásozó 5. tábori tüzérezredet ... 1875-ben a Mende és Pécel között tartott hadgyakorlaton, (ahol külön ki is emelte a tüzéség kiváló működését) ... szemlélte meg.”

A VILÁGHÁBORÚK

A XX. században két alkalommal élt át jelentősebb hadműveletet a falu: 1919-ben és 1944-ben. Az 1914–1918-as nagy háború annyiban érintette, hogy katonákat kellett adni, akik közül sokan nem tértek haza. A nagy háború utószelét, az 1919-es eseményeket viszont Mende is megtapasztalta. A '19-es történeésekről egy korábbi fejezetben már részletesebben szoltam. Ezért a következőkben csak az utolsó háború néhány momentumát idézem fel.

MENDEI LÁTNIVALÓK IX.

Szelevölgy-Szentistváni reptér

A pusztító háború szele a falut 1944 nyarán suhintotta meg közvetlenül. Akkor, amikor a szövetségesek bombázni kezdték Budapestet. A németek a bombázások miatt a vadászrepülőgépeiket Pusztaszentistván és Oslár határvonalához, a Csonkás-völgybe és a Csonkási erdőbe telepítették, és innen támadták az amerikaiakat. Az egyik szemtanú a következőképpen emlékezett vissza a történetekre: „A

sülyi állomástól 800 méterre Mende irányában volt a 18-as őrház, ahol mi laktunk. A mi őrházunk volt az amerikaiak iránypontja, mert ott fordultak Pest felé. Mindig alakzatban jöttek. A bombázók előtt két gép alumíniumcsíkokat szórt. Miután a bombázók ledobták a terheiket, visszafelé szintén erre jöttek. De akkor már eléggé foghíjasok voltak; nem is alakzatban jöttek. Ekkor szálltak fel a német vadászgépek, és megtámadták őket. Volt úgy, hogy a mezőn néztük a német és az amerikai gépek csatáját, amely szinte felettünk zajlott.” A német vadászgépek az oroszokkal is felvették a harcot. Nem kis gondot és kárt okozva nekik. Az oroszok úgy vélték, hogy Szelevölgyben van a gépek hangárja. Ezért Szelevölgyet szórták meg a tűzérségükkel. Ám csodálkozva tapasztalhatták, hogy az ágyúzásuk hiábavaló volt, mert mintha mi sem történt volna, a gépekben nem esett kár. Ugyanis – mesélte egy szentistváni lakos – „a gépek másfél kilométerrel arrébb, a Csonkás-tanyánál levő erdőben voltak. Az erdő jó álcának bizonyult. Még felülről se nagyon lehetett észre venni őket. Amikor fel akartak szállni, kigördültek, a völgyben a patak mellett a sima mezőn végig, át a vasúton és az országúton, és a Szelevölgy emelkedőjén a légáramlattal

fel. (Egyébként Szelevölgy faluszéli fekvéséről vagy a szelessége miatt, a felszálló légáramlatáról kapta a nevét.) A domb teteje a gépeket, a mozgásukat és a futópályájukat teljesen elfedte. A dombon túlról, Úri felől nem látszott, hogy ott völgy van. Ezért akik onnan nézték, nem tudhatták, hogy nem ott parkolnak a vadászgépek. Mindössze azt láthatták, hogy az egyik a másik után sértetlenül száll fel. És így ment ez hónapokon keresztül. A repülőteret csak nem sokkal az oroszok bevonulása előtt szüntették meg.”

A Szentistván-Szelevölgyi felszállópálya

TANKÁRKOK

Ma már csak itt-ott fellelhető nyomok emlékeztetnek arra, hogy milyen kemény csatát vívott Mende északi részén az előrenyomuló szovjet hadsereg a magyarokkal és a németekkel. Az I. Attila-vonal tankárai lettek volna hivatva megállítani, vagy ha ez nem sikerül, lelassítani a szovjet harckocsikat. A területet aláaknázták, illetve tankcsapdákkal és tankárokkel tették áthatolhatatlanná. Az erődrendszer a Geren-dási tanyánál kezdődött és kisebb-nagyobb megszakításokkal egészen a Dunáig nyúlt. A vonalat a német páncélosok és a magyar Szent László hadosztály, illetve az ejtőernyős zászlóalj katonái védték. Szórványosan Men-

Az Attila-vonal tankárka Mendénél napjainkban

MENDEI LÁTNIVALÓK IX.

de déli külterületén is kiépítettek egy-egy tűzfészket. Például a kásavölgyi Czifragödörnél géppuskafészeket, a Fehérhegyen szintén, a zsidó temető mellett egy harcokcsielhárító osztag ásta be magát... Az előrenyomuló szovjetek menet közben azonban mindet felszámolták. A zsidó temető mellett beásott raj – az egyik mendei közlése szerint – a saját parancsnokát lőtte agyon, és megadta magát a szovjeteknek. Többen eldobálták a fegyvereiket. Voltak, akiknek a helybeliektől sikerült civil ruhát szerezniük, és civilben menekültek. Mindezek ellenére a csatazaj Mende környékén még napokon keresztül hallatszott. A vasúton túl, a tankárcok előtt és mögött felállított német és magyar ágyúk tűzpárbajt vívtak a temetőnél, a Hlinyikben (agyagosban) felállított szovjet ágyúkkal.

Bár a frontvonal egy nap alatt túljutott Mende lakott részén, de a harcok az Attila-vonalaknál tovább folytak. Az előrenyomulás Maglódnál egy időre megtorpant, és nagy veszteségekkel járó ütközeteket vívtak egymással a harcoló felek.

A szovjetek Mendén hat hétig tartózkodtak. Utánuk a fájdalom és a siremlékek maradtak...

ÁLDOZATOK ÉS HADISÍROK

A második világháborúként ismert világégésből a rendelkezésre álló adatok szerint a távollévők száma – vagy azért, mert elhunytak, vagy azért, mert fogságba estek – még 1947-ben is jóval meghaladta a 100 főt. A helyi hatóság csak 1947. január 3-án 56 hadifogságban lévő mendei részére állított ki politikai igazolást.

A Hősök emlékművén az első világháborúban el-

*Az elhunytak nevei
a Hősök emlékművén*

éltek, esetleg elköltöztek a faluból. Az internálás és deportálás következtében elhunytakat sem öröközték meg az emléktáblán.

Külön kell megemlékezni azokról a katonákról, akik a Mende környéki harcokban veszítették életüket. Róluk sincsenek megbízható adatok. Eddigi kutatásaim szerint a háború alatt 4 német és 3 szovjet egyenruhás katona lett a mendei temetőben elhantolva. Egymástól pár méter távolságra. Később valamennyit exhumáltak, és máshová temették.

A magyar csapatok szintén szenvedtek veszteségeket. Egy 1948-ban kelt jegyzői jelentés szerint a településen 13-an haltak meg, más adatok 16-ról számolnak be. Közülük 10 főt a temető katolikus részén hantoltak

el, de az evangélikus részen H. H. H. (hősi halált halt) HONVÉDEK felirattal ellátott sírban további magyar katonák nyugszanak...

Balogh Gábor
kutató

Honvédek sírfelirata

Német hadisír a mendei temetőben 2000-ben

TAVASZI FINOMSÁGOK

Tárkonyos csülökleves

Hozzávalók:

- 60 dkg füstölt csülök vagy sonka
- 3 evőkanálnyi tejföl
- szárított tárkony ízlés szerint
- eperlevél tészta, vagy frissen készített csipetke

Így készül:

A füstölt csülköt/sonkát bő vízben megfőzzük, majd a főzővizből kivéve kihűtjük. A füstölt hús főzővizéből elveszünk kb 1 liternyit, melyet további kb fél liternyi vízzel hígítunk. Tetejéről az esetleges zsírt leszedjük és kevés tárkonnyal és a tejföllel

összeforraljuk, belefőzzük a csipetkét vagy az eperlevél tésztát, végül hozzáadjuk a felkockázott főtt, füstölt csülköt is.

Csokis-nutellás kiflifelfújt

Jó étvágyat!

Hozzávalók:

- 6 db kifli
- 4 db tojás
- 0,5 dl tej
- 1 csomag valiliás cukor
- 3 evőkanálnyi porcukor
- 1 tábla tejszokoládé
- kb 4 evőkanálnyi Nutella

Így készül:

A tojásokat szétválasztjuk és a sárgájákkal alaposan elkeverjük a cukrokkal és a tejjel. A kifliket felkarikázzuk, a kifli karikákat a tojásos tejbe forgatjuk, majd felét egy vajjal kikent magasabb falú, tűzálló tálba simítjuk. Rátördeljük a csokoládét és rákanalazzuk a Nutellát, majd a maradék beázott kifli karikát is rásimítjuk.

A tojásfehérjékből kevés porcukorral kemény habot verünk, ezzel borítjuk be a felfújtunkat, végül közepesen meleg sütőben kb. 20 perc alatt készre sütjük. Szeletelésel várjuk meg míg kissé kihül.

Jó étvágyat!

www.eletfuszerai.hu

REJTVÉNY GYERMEKEKNEK

Előző számunk rejtvényének helyes megfejtése:

KASTÉLY volt.

Gratulálunk a szerencsés nyerteseknek, akik 1-1 32 cm-es szabadon választható pizzát nyertek a Rizzo Gastro Bar-ból:

Machalek Vilmos, Tutkovics Glória, Ballai Botond

Az átvételre jogosító utalvány átvehető a Polgármesteri Hivatal titkárságán ügyfélfogadási időben.

MICIMACKÓ JÁTSZÓHÁZ

A új feladványunkhoz jó időtöltést kívánunk!

A helyes válasz beküldői között kisorsolunk

3 db 32 cm-es szabadon választható pizzát amit a Rizzo Gastro Bar-ban lehet beváltani!
A megfejtéseket 2019. május 20-ig kérjük a **mende@mende.hu** címre elküldeni,
a nyerteseket e-mailben is értesítjük!

Melyik tartály telik meg először?

Melyik pohárban van a legtöbb víz?

2019. május 18. Újra családi nap a Katlanban!

9⁰⁰-10⁰⁰

Nevezés a főzőversenyre

10⁰⁰-15³⁰

FŐZŐVERSENY

„Mende legjobb szakácsa” cím elnyeréséért

Nevezni a Mendei Polgármesteri Hivatalban, a mende@mende.hu email címen, vagy a helyszínen lehet.

14⁰⁰-

Zsűrizés

14⁰⁰- 14³⁰

KAESHI WAZA Harcművészeti Egyesület bemutatója

15⁰⁰-15³⁰

Mozogjunk együtt Krajczár Kingával

16¹⁵

Főzőverseny eredményhirdetése

17⁰⁰- 18³⁰

EMELET élő nagykoncert

19⁰⁰- 02⁰⁰

Disco DJ. Abonyival

11⁰⁰- 18⁰⁰

Folyamatos gyermekprogramok

11⁰⁰- 18⁰⁰

Mendei Repülőmodellező Egyesület sátrában

RC repülővezetés szimulátoron

Kisméretű kezdő vitorlázó repülő modell készítése gyermekek részére

Az elkészült modellekkel délután verseny

BELÉPŐDÍJ NINCS!

Ugralóvár, körforgó, bölcsi-hempergő,

sütisátor, csavart krumpli, palacsinta, görhöny, gyros

A rendezvényre különbusz indul 12⁴⁵-kor Pusztaszentistván - játszótérrel,
13⁰⁵-kor a Dózsa György út végéről, este pedig vissza 19³⁰-kor a Dinnyés köztől.

